

12. PÖLLUMAJANDUS

VEGETATSIOONIPERIOODI ILMASTIK

2008. aasta ilm oli põllumeestele keeruline. Erakordselt soe ja sademeterohke oli 2008. aasta talv. See tähendas, et taliteravili oli enamuse ajast valguse ja muutlike ilmaolude käes, mis ei ole taliteraviljadele just soodsad kasvutingimused, kuid millest taliviljaorased kevade alguseks siiski hästi välja tulid.

Kuigi põlluharimisega sai peale hakata veidi enne jüripäeva, s.o keskmisele lähedasel ajal, siis peale suhteliselt sooja aprilli viimast dekaadi tuli jahe, tugevate öökülmade ning põuane periood, mis kestis praktiliselt juuni keskpaigani.

Taimede kasvu aeglustasid nii vähene niiskus kui ka jahedad ööd, külmakahjustusi said nii marjapõõsad ja viljapuud, juunis ka kartulipealsed.

Juuni teisest poolest hakkas sadama, mõned sajud olid väga tugevad. Vihmane ning jahe suvi jätkus kuni septembri keskpaigani. Hoolimata sellest, et teravili töötas rohket saaki, ei saanud seda põldude liigniiskuse tõttu õigel ajal koristada. Alles septembri teisel poolel oli võimalik hakata teravilja- ja kartulisaaki koristama, mis olid aga juba liigniiskuse tõttu kahjustatud.

Suhteliselt vähe oli südasuvist soojust. Püsivalt üle 15-kraadise keskmise õhutemperatuuriga periood kujunes kahe nädala võrra lühemaks kui tavaliselt. Seetõttu jäi soojalembeste avamaakultuuride saak 2008. aastal väga väikeseks. Keskmiselt soojem oktoober ja suhteliselt soe ning kuiv novembri esimene pool lubasid põllumeestel oma sügistööd lõpetada.

ÜLEVAADE PÖLLUMAJANDUSEST

2008. aasta põllumajanduse majandusharu toodang koos toetustega oli esialgsel andmetel 10,2 mld krooni. Võrreldes 2007. aastaga vähenes toodangu väärtus alushinnas 3,8% ja tootjahinnas 4%. Arvestades rasket koristusperioodi ja kokkuostuhindade langust, vähenesid põllumajandustootjate sissetulekud aasta teisel poolel.

Kuigi 2008. aasta oli keskmisest tunduvalt sajusem, oli teravilja kogusaak 2007. aastaga võrreldes vaid 2% väiksem. Kartulisaak oli siiski 35% väiksem ning rapsi- ja rüpsiseemet saadi 18% vähem. Saak ja ka saagikus oluliselt tõusid (vastavalt 56,5 ja 33,9 %). Sellest 15,6% kasvupinnal kasvatatud raps jäi bioenergia tootmiseks.

Piimatootmine vähenes 0,3%, liha (eluskaalus) toodeti 1,3% ja mune 15% vähem.

TAIMEKASVATUS

Teraviljade kasvupind moodustas 2008. aastal 309,1 tuh ha, mis oli 5,7% võrra suurem kui 2007. aastal. Teravilja kasvupinnast moodustasid 77% suviteraviljad ja 23% taliteraviljad. Enam kasvatati otra - 136,7 tuh ha, rukist kasvatati 21,4 tuhand hektaril.

Teravilja kogusaagiks saadi 862,3 tuh tonni ning keskmiseks saagikuseks kujunes 2790 kg/ha. Teraviljade kogusaak vähenes 2007. aastaga võrreldes 17,2 tuh tonni ehk 2% ja saagikus vähenes 219 kg/ha ehk 7,3% võrra.

Teraviljasaagist 65,7 tuh tonni oli rukist, 339,6 tuh tonni nisu ja 349,5 tuh tonni otra. 2007. aastaga võrreldes suurenes rukkisaak 7,7%, nisu- ja odrasaak aga vähenesid vastavalt 1,8% ja 3,8%. Keskmiselt saadi hektarilt 3 076 kg rukist, 3270 kg nisu ja 2557 kg otra. Teist aastat järjest rukkisaak ulatus üle 60 tuh tonni, mis katab täielikult jahuveskite toidurukki ja rukkikasvatavate seemnevajaduse. Samas üldiselt iseloomustas 2008. aasta teravilja madal kvaliteet, mille põhjuseks oli väga sajune koristusaeg ja sellest sõltuvalt ka viljakoristusega hilinemine.

Võrreldes 2006. aastaga toimus 2007. aastal taliteravilja, sh rukki (ligi 3,5-kordne), talinisu (ligi 3,5-kordne) kasvupinna tõus. Kogu teravilja kasvupinnast rukki osakaal tõusis 2006. aasta 2,5%-lt 8%-ni 2007. aastal. Teraviljakasvupinnalt oli Lääne-Viru maakond 2007. aastal Eestis kindlalt esimene hõlmates 14,7% kogu Eesti kasvupinnast.

Taliviljade külvipinnad 2008. aasta sügisel: kokku 8645 ha, sellest talinisu 5223 ha, rukis 1361 ha, tritik 603 ha ja taliraps 823 ha. Taliviljade külvipind kasvas võrreldes aasta taguse ajaga 635 ha võrra. Jätkub taliteraviljade kasvupinna suurenemine.

Allikas: ESA regionaalarengu andmebaas, www.stat.ee

Kaunviljad

2008. aastal oli kaunviljade kasvupind 4,8 tuh ha, mis on 1,1 tuh ha ehk 19% võrra väiksem kui 2007. aastal.

Kogusaagiks saadi 3,4 tuh tonni ning keskmiseks saagikuseks kujunes 711 kg/ha. Võrreldes 2007. aastaga langes kogusaak koguni 64%, põhjuseks väga vihmane koristusaeg.

Lääne-Virumaal kasvatati 2007. aastal kasvatati 920 ha, peamiselt hernest. Kasvupind võrreldes 2006. aastaga kasvas ligi 55%. Võrreldes teiste maakondadega oli Lääne-Virumaa kasvupinna suuruselt Pärnu maakonna järel teisel kohal.

(Allikas: ESA regionaalarengu andmebaas, www.stat.ee)

Rapsi kasvupind oli 2007. aastal esialgsel andmetel 77,7 tuh ha, mis on 4,1 tuh ha ehk 5,6% võrra enam kui eelmisel aastal, kuigi kogusaagiks saadi 110,0 tuh tonni, mis on 23,3 tuh tonni ehk 17,5% võrra väiksem kui 2006. aastal. Saagikuseks kujunes 1 416 kg/ha.

Rapsi kasvatati Lääne-Virumaal 2007. aastal 11095 hektaril, kasvupinna tõus eelneva aastaga 23,5%. Ka rapsikasvupinnalt oli Lääne-Virumaa Eesti juhtpiirkond.

Kartuli kasvupind 2007. aastal oli 8,7 tuh ha, mis on 2,4 tuh ha ehk 28% võrra väiksem kui eelmisel aastal. Kartuli kogutoodanguks saadi 125,4 tuh tonni ning keskmiseks saagikuseks kujunes 14 316 kg/ha. Kartuli kogusaak oli 66,4 tuh tonni ehk 34,6% võrra väiksem kui 2007. aastal. Ka kartuli puhul on olnud vähenenud saagikus ebasoodsate ilmaolustikega seotud, mis väljendus jahedas ning kuivas kevades ja suve alguses ning väga saajuses hilissuvises.

Lääne-Virumaal kasvatati 2007.aastal kartulit 537 hektaril. Kartuli kasvupind on drastiliselt vähenenud Kui aastatel 2005-2006 vähenes kasvupind ligi 1/3 võrra, siis aastatel 2006-2007 veel poole võrra. Ka maakondadega võrreldes endisest juhtivast kartulik kasvatuspiirkonnast on maakond langenud kasvupinnalt keskmike hulka. (Allikas: ESA regionaalarengu andmebaas, www.stat.ee)

Avamaaköögivilja külvipind oli 2007.a Statistikaameti andmetel 48 ha.

Avamaaköögivilja saak oli kokku 48,2 tuh tonni, mis on 33% väiksem 2006. aastast. Nii ilmastik kui ka kasvupinna vähenemine on sellesse vähenemisse oma panuse andnud. Samas keskmine saagikus võrreldes viie aasta keskmisega oli siiski hea vastavalt siis 20,4 t/ha kohta ja 16,4 t/ha kohta. Kõrge saagikus oli näiteks kapsal, peedil ja kaalikal, saagikus langes oluliselt just soojalembelistel kultuuridel nagu kurk.

Põllukultuuride kasvupind Lääne-Virumaal 2007.aastal, ha

Kokku	77 297	Tehnilised kultuurid:	11 095	Kartul	537
Teravili:	43 063	..raps	10 965	Söödajuurvili	5
..taliteravili	8 645	...suviraps	10 467	Üheaastased söödakultuurid	947
....rukis	3 413taliraps	498	..mais	211
....talinisu	5 110	Avamaaköögivilja	48	..muud üheaastased söödakultuurid	736
....tritik	122	..kapsas	15	Mitmeaastased söödakultuurid:	20 504
..suviteravili	34 418	..kurk avamaal	2	..ristik	5 608
....suvinis	9 098	..söögipeet	9	..lutsern	2 044
....oder	22 493	..porgand	8	..muud liblikõielised	941
....kaer	2 351	..mugulsibul	2	..muu lühiajaline rohumaa	11 911
....segavili	474	..kaalikas	3	Söödakultuuride seemnekasvatus	178
....tatar	2	..muu köögivilja avamaal	9	Looduslik rohumaa:	18 288
Kaunvili	920	Katmikköögivilja	2	..pikaajaline rohumaa	13 615
..hernes	918	..tomat katmikakal	2		

Allikas: statistikaameti andmebaas

Lääne-Virumaa on oma 98 505 hektariga suurima kasutatava põllumajandusmaaga maakond – 12% Eestis kasutatavast põllumajandusmaast asub Lääne-Virumaal.

Puuvili ja marjad

Viljapuu- ja marjaaedade üldpind oli 2008. aastal 8,2 tuh ha. Enamuse sellest moodustasid õunaaiaid - 4,1 tuh ha. Marjadest 2008. aastal (üldpind 3,2 tuh ha) kasvatati kõige enam hoopiski mustsõstart (615 ha), senini vaieldamatu liider maasikas on olnud juba mõni aasta langustrendis ja 2008 aasta kasvupind oli (564 ha), mis on poole väiksem kui viis aastat tagasi. Oma rolli on siin mänginud 2004. ja 2006. aasta looduskahjustused, pärast seda pole istandused täiel määral taastunud. Punast sõstart kasvatati 446 hektaril. Puuviljade ja marjade kogusaak oli 5,9 tuh tonni, sh õunasaak 2,2 tuh tonni, mis on 45% viimase viie aasta keskmisest saagist. Marjasaak 3,2 tuh tonni.

LOOMAKASVATUS

2008. aastal, sarnaselt viimaste aastatega, jätkus karjade ja loomade arvu vähenemine. Viimaste aastate investeeringud piimatootmisse on ennast õigustanud ja piimatoodang tõuseb jätkuvalt. Päevalüpsi rekord uuenes 2008.aastal kahel korral ning 2008. aasta piimatoodang on taas kord kõigi aegade parim tulemus 7390 kg. Nii nagu piimatootjad suurendavad aasta-aastalt piimatoodangut, nii näitavad ka seakasvatuses viljakusega seotud näitajad tõusvat trendi.

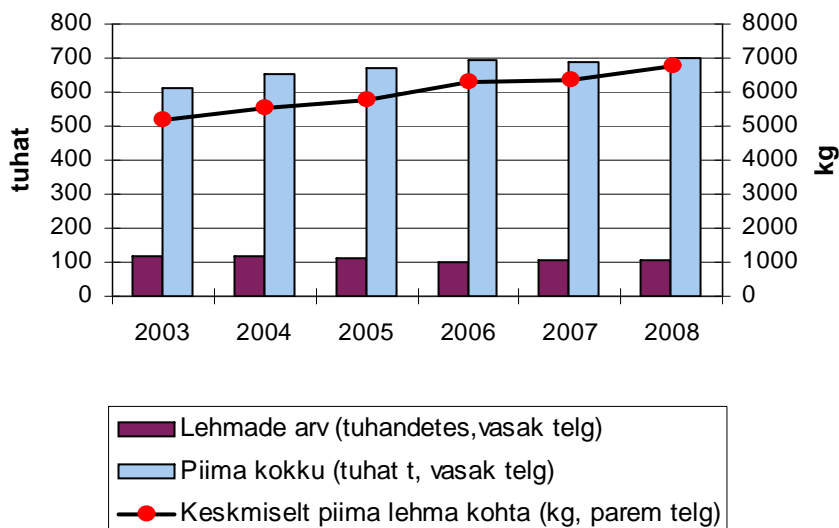
2008. aastal vähenes võrreldes eelmise aastaga veiste ja sigade arv, suurenes aga lindude ning lammaste ja kitsede arv. Piima toodeti 1% enam kui 2007.aastal, sest suurenes jätkuvalt lehmade produktiivsus, tõsteti piima kvaliteeti ning piima kokkuostuhind kallines võrreldes 2007. aastaga 10% võrra. Kokkuostuhinnad langesid aasta lõpus.

Statistikaameti esialgsete andmete järgi oli seisuga 31.12.2008. Eestis 238,2 tuh veist (sh 100,5 tuh piimalehma), 364 tuh siga, 84 tuh lammast ja kitse ning 1743,3 tuh lindu. Võrreldes 2007.aasta sama ajaga vähenes veidi veiste ja sigade arv 1% (s.h piimalehmi 2%) ning sigu 4% võrra, kasvas lindude arv kasvas 18%, lammaste ja kitsede arv 10% võrra. Veiste ja piimalehmade arvult on Lääne-Virumaa Järvamaa järel maakondadest teisel kohal.

Lehmade arv maakondade lõikes 2008

Maakond	Lehmade arv	%	+/- % 2007	Maakond	Lehmade arv	%	+/- % 2007
Harju	4 602	5,0	-11,7	Põlva	6 118	6,6	2,4
Hiiu	424	0,5	-35,2	Rapla	5 640	6,1	-10,6
Ida-Viru	1 891	2,0	-6,0	Saare	5 378	5,8	-0,9
Järva	14 505	15,7	-3,9	Tartu	5 935	6,4	0,1
Jõgeva	9 920	10,7	1,9	Valga	3 328	3,6	3,2
Lääne	2 839	3,1	0,5	Viljandi	6 853	7,4	0,2
L-Viru	11 729	12,7	-3,9	Võru	3 354	3,6	2,1
Pärnu	9 766	10,6	-1,8	Eesti kokku	92 282	100	-2,5

Allikas: Jõudluskontrollikeskuse kodulehekülj www.jkkeskus.ee

Piimaveiste JK tegijate ja nende lehmade arvud suuremate piimaveiste arvuga maakondades 03.05.2009 seisuga

Piima-veiste arv	Karjade arv					Karjades piimaveisteid kokku				
	L-Viru	Järva	Pärnu	Jõgeva	Eesti	L-Viru	Järva	Pärnu	Jõgeva	Eesti
< 3	11	9	30	6	141	9	5	33	5	152
3-4	2	7	5	5	59	7	24	17	16	204
5-6	1	8	11	10	76	6	45	59	53	419
7-8	2	5	8	3	61	15	37	61	22	464
9-10	0	5	8	4	47	0	48	76	39	446
11-50	31	34	59	21	412	908	762	1 503	433	10 106
51-100	10	7	14	5	98	703	514	921	357	6 777
101-300	33	4	9	5	128	6 474	718	1 665	1 027	23 792
301-600	9	10	6	8	65	3 365	4 376	2 410	3 812	27 588
601-900	0	3	1	4	14		2 355	765	2 830	10 207
901-1200	0	0	1	1	4		0	1 174	1 141	4 628
Üle 1200	0	3	1	0	4		5 372	1 250	0	6 622
Kokku	99	95	153	72	1 109	11 487	14 256	9 934	9 735	91 405

Allikas: Jõudluskontrolli Keskuse andmed www.jkkeskus.ee

Karjade arv Lääne-Virumaal on aasta jooksul vähenenud 110-lt 99-le, seda peamiselt väiksemate, 11-50 lehmaga karjade arvel. Üks kuni kolme lehmaga kari siiski 2008.a lisandus. Siiski väheneb väikelehmapidajate arv, kus karjas on kuni 10 lehma, Eestis jätkuvalt kiiresti.

Üle poole piimalehmades Lääne-Virumaal on 100-300-pealistes karjades, selliseid karju oli maakonnas 33. Piimaveiste arv Lääne-Virumaal on aasta jooksul vähenenud 495 lehma võrra. Vähenemine on aga olnud suundumuseks kogu Eestis, ligi 3500 lehma vähem võrreldes 2008. aasta maiga.

Lääne-Virumaal jätkuvalt puuduvad ülisuured, üle 600 piimaveisega karjad. Üle 600-pealisi karjafarme on 10 maakonnas, enam kui tuhandepealised karju Järva- ja Pärnumaal.

Lehmade arv tõugude viisi maakonnas 2008:

tõug	arv	%	tõug	arv	%
Eest punane tõug	783	6,7%	Eesti maatõug	8	0,1%
Eesti holstein	10 928	93,1%	Muud tõud	24	0,2%

Allikas: <http://www.jkkeskus.ee/pages/sta/2008/ka2008.htm>

Parimad jõudluskontrollikarjad Lääne-Virumaal 2008.a, rasva + valgusisalduse järgi, karja suurust arvestamata

Omanik	Karjas lehmi	Toodang aastalehma kohta					
		Piim	Rasv %	Rasv kg	Valk %	Valk kg	R + V
Mare Jershov	20	7 912	3,99	316	3,42	270	586
Meeli Nõlvak	20	7 599	3,92	298	3,50	266	564
Küti Mõis OÜ	48	9 040	4,11	371	3,55	321	692
Priit Soosalu	25	9 905	3,37	334	3,28	325	659
Enn Ambos	28	8 164	4,19	342	3,36	274	617
Ats Annimäe	49	7 923	3,94	312	3,36	267	579
Sirje Pahtma	70	8 000	3,97	318	3,34	267	585
Võhmuta PM AS	289	9 581	4,08	391	3,32	318	709
Sirje Kornel Soone talu	123	9 122	4,10	374	3,41	311	685
Kohala SF OÜ	281	10 265	4,00	411	3,39	348	759
Voore Mõis OÜ	447	10 202	4,04	413	3,48	355	767
JK Otsa Talu OÜ	313	9 356	3,59	336	3,33	312	648
Maasikamäe Piimakari OÜ	298	8 971	3,82	343	3,38	303	646
Vao Agro AS	323	9 106	3,62	329	3,41	310	640
Sarapiku Piim OÜ	244	9 171	3,82	350	3,39	311	662
Muuga PM OÜ	355	8 692	4,02	350	3,41	297	646
Ebavere Suurtalu UÜ	184	8 648	4,08	353	3,32	287	640

Allikas: <http://www.jkkeskus.ee>

PIIMATOOTMINE

Piimaveiste jõudluskontrollis oli 01.01.2009 seisuga 1136 karja ja 92 282 lehma, mis moodustab 92% Eesti lehmadest. Kõige rohkem on jõudluskontrollis olevaid lehmi Järvamaal (14 505), Lääne-Virumaal (11 729) ja Jõgevamaal (9920). Jõudluskontrolli Keskuse andmetel oli jõudluskontrollialuste lehmade 2008. aasta keskmine piimatoodang 7390 kg. Võrreldes 2007. aastaga suurenes piimatoodang 2008.aastal 338 kg.

Eesti holsteini tõu keskmine piimatoodang oli 7582 kg ja eesti punasel tõul 6891 kg. Eesti maatõu keskmine piimatoodang oli 4748 kg.

2008. aastal oli tervelt 8 maakonnas keskmine piimatoodang lehma kohta üle 7000 kg. Kõrgeima toodanguga lehmad on Tartumaal (8443 kg), Põlvamaal (8131 kg), Lääne-Virumaal (7780 kg), Jõgevamaal (7761 kg) ja Järvamaal (7637 kg). Statistikaamet annab mõnevõrra teised andmed: Lääne-Virumaa piimatoodanguks 2008. aastal 90 775 tuh tonni (suurim tootja Järva maakond), keskmiseks piimatoodanguks ühe lehma kohta 7061 kg (5. kohal maakondadest).

Aastatel 2005-2008 ehitati või rekonstrueeriti Tõuloomakasvatavate Ühistu andmetel 126 piimakarja farmi kokku 41014 lehmakohaga. Seega oli 2008. aasta lõpuks üle 40% lehmadest uutes või rekonstrueeritud farmides. Kahjuks nendest kolm rekonstrueeritud farmi ja üks uus farm seisavad majandusraskuste tõttu tühjana.

Kokkuostuhind

2008. aasta keskmine piima kokkuostuhind oli 4643 krooni tonni eest, mis on 2007. aastaga võrreldes 441 krooni tonni kohta ehk 10% võrra kõrgem. Piima kokkuostuhinnad hakkasid aasta lõpus langema: kui 2008. aasta I kvartalis piima kokkuostuhind veel tõusis, siis juba IV kvartalis oli see kukkunud 19% võrreldes aasta algusega. Piima hakati ka kokku ostma erinevate hindadega sõltuvalt tootja suuruselt ja asukohast. Selline olukord seadis raskemasse olukorda väiketootjad ja halvema ligipääsetavusega tootjad.

LIHATOOTMINE

2008. aastal toodeti kokku 111 tuh tonni (eluskaalus) liha, mis on 5 tuh tonni ehk 4,7% võrra rohkem kui 2007.a, mil toodeti 106 tuh tonni liha. Veiseliha tootmine vähenes ligi 10% ning lamba- ja kitseliha 24%, sealiha tootmine kasvas 9% ning linnuliha tootmine 15%.

2007. aastal toodeti maakonnas 8543 tonni liha (3. maakondadest), sh sealiha 6767 tonni, veiseliha 1761 tonni, lamba- ja kitseliha 13 tonni (Allikas: ESA regionaalarengu andmebaas, www.stat.ee)

Liha kokkuostuhinnad 2008. aastal tõusid, kõige rohkem tõusis sealiha kokkuostuhind - 11,5%, järgnes veiseliha kokkuostuhinna tõus 9,5%. Lamba- ja kitseliha kokkuostuhind tõusis aastaga 3%.

Veiseliha tootmine

Veiseid oli 2008.a lõpu seisuga kokku 238,2 tuhat, mis on 2,3 tuhat ehk 1% võrra vähem kui 2007. aastal samal ajal. Lihatootmise veiste üldarv on pidevalt kasvanud: loomade registrisse oli neid 2008. aasta lõpu seisuga kantud 27,9 tuhat, mis on 5,2 tuhat looma ehk 23% võrra enam kui 2007. aastal samal ajal. Kõige enam oli aberdiin-anguse tõugu veiseid, järgnesid herefordid, limusiinid.

2008. aastal toodeti veiseliha eluskaalus 26,8 tuh tonni, mis on 2,9 tuh tonni ehk 10% võrra vähem kui 2007. aastal. Veiseliha moodustas kogu lihatoodangust (tapakaalus) 2008. aastal 20%.

Sealiha tootmine

Sigu oli 2007. aasta lõpu seisuga 364 tuhat, mis oli 15 tuhande ehk 4% võrra väiksem kui 2007. aasta samal ajal. 2008. aasta sealihatoodang eluskaalus oli 65 tuh tonni, mis on 5,4 tuh tonni ehk 9% võrra enam kui 2007. aastal. Sealiha moodustas kogu lihatoodangust (tapakaalus) oli 2007. aastal 58%.

Lamba- ja kitseliha

Lambaid ja kitsi oli 2008. aasta lõpu seisuga kokku 84 tuhat, mis on 10% rohkem kui 2006. aastal samal ajal. 2008. aastal toodeti lamba- ja kitseliha eluskaalus 1027 tonni, mis on 327 tonni ehk 24% vähem kui eelmisel aastal.

Linnuliha tootmine

Linde oli 2008. aasta lõpu seisuga kokku 1743,3 tuhat, mis on 265,7 tuhat ehk 18% võrra suurem kui 2007. aastal samal ajal. Lindude arvu suurenemine on olnud tingitud soodsast turusituatsioonist, mistõttu Eestis ainus linnulihatootja AS Tallegg on kanabroilerite arvu suurendanud.

Linnuliha toodeti eluskaalus 2007. aastal 18,5 tuh tonni, mis oli 2,5 tuh tonni ehk 15% võrra rohkem kui 2007. aastal. Linnuliha moodustas kogu lihatoodangust (tapakaalus) 2008. aastal 18%.

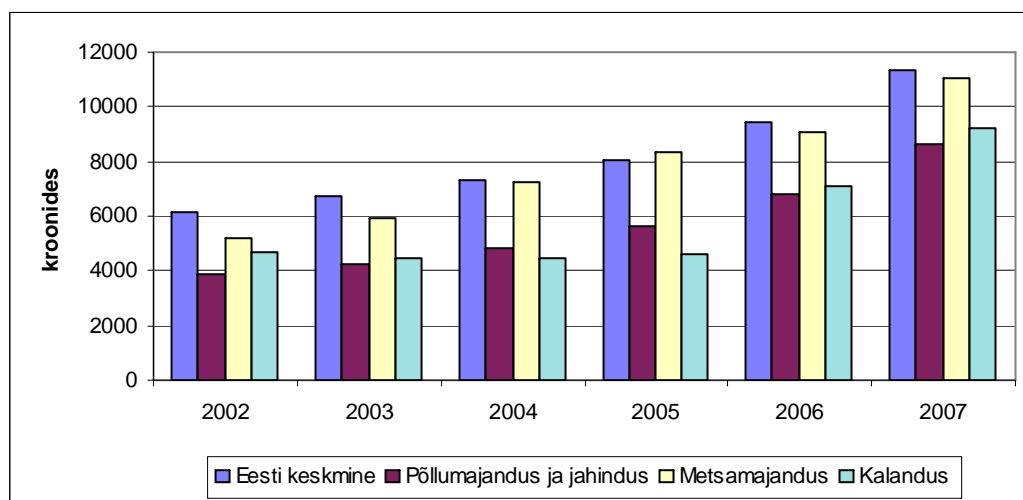
Mune 2008. aastal toodeti Eestis 146,6 miljonit, mis 7% võrra vähem kui 2007. aastal. Keskmine munatoodang kana kohta oli 280 muna, mis on parim näitaja aastast 1992.

Munatootmise vähenemise peamiseks põhjuseks oli *Newcastle* 'i haiguse puhang OÜ-s Abja Muna ja AS-s Tallegg, mille tõttu tuli hukata veerand miljonit munakana. 2009. aasta alguseks olid mõlemad ettevõtted oma munakanakasvatused taastanud.

Lääne-Virumaa munatoodang oli 2071 tuh tükki. Keskmiselt munes 1 kana 210 muna (*Allikas: ESA regionaalarengu andmebaas, www.stat.ee*)

PALK

Brutokuupalk põllumajanduse ja jahinduse tegevusalal oli võrreldes teiste tegevusaladega ka 2008. aastal üks madalamatest. 2008. aasta IV kvartalis oli põllumajanduse ja jahinduse keskmiseks brutokuupalgaks 9708 krooni, mis moodustas Eesti keskmisest tasemest 74%.

Primaarsektoris on põllumajanduse ja jahinduse tegevusalal keskmine brutopalk 2007. aastal jätkuvalt madalaim võrreldes teiste sektori tegevusaladega (metsamajandus, kalandus), kuigi palga kasv võrreldes 2006. aastaga oli märkimisväärne - 26%. 2007. aastal kõigi sektori tegevusalade, sh metsamajandus, keskmine brutopalk jäi alla taas Eesti keskmisele (*Allikas: ESA statistika andmebaas, www.stat.ee*)

TOETUSED

Otsetoetused on EL ühise põllumajanduspoliitika turukorralduse üheks osaks, mis võeti kasutusele peale 1992. aasta reformi eesmärgiga kompenseerida tootjatele sekkumishindade alandamisest tulenev sissetulekute langus.

2008. aastal maksti Eesti põllumajandustootjatele EL eelarvest 50% EL ühtse pindalatoetuse otsetoetuste tasemest, 2004. aastal 25%. See summa suureneb aasta-aastalt ja aastal 2013 jõuab 100%-ni. Teiste otsetoetuste maksimaalmäärad aga ulatusid 25%-st (põllukultuuri kasvatamise täiendav toetus) kuni 100%-ni (piima tootmiskvoodi alusel makstav toetus).

Ühtset pindalatoetust määrati 2008. aastal 790,16 mln krooni, mida on 25% enam kui 2007. aastal ja 2,3 korda enam kui 2004. aastal.

Täiendavateks otsetoetusteks määratud summa suurenes 2008. aastal 10% võrra 760,86 mln kroonini võrreldes 2007. aastaga.

Täiendavatest otsetoetustest maksti 2008. aastal 56,5% loomakasvatusele ja 43,5% taimakasvatusele.

Kokku määrati otsetoetusteks 2007. aastal 1,55 miljardit krooni, mis on 17% võrra enam kui 2007. aastal ja 2 korda enam kui 2004. aastal.

Toetuste taotlemine ja määramine 2008.a

	Taotluste arv		Pind (ha), loomade arv, kvoot (tuh t)	Toetussumma	
	Esitatud	Heakskiidetud		mln kr	%
Ühtse pindalatoetuse taotlemine ja määramine:					
Lääne-Virumaa	1 176	1 169	100 725	93,89	11,9
Eesti	17 231	17 039	848 307	790,16	100,0
Veise loomühikute alusel makstav täiendav otsetoetus:					
Lääne-Virumaa	395	393	9 419	14,36	12,6
Eesti	5 056	5 018	74 702	113,92	100,0
Piimatootmiskvoodi alusel täiendava otsetoetuse maksmine:					
Lääne-Virumaa	121	121	81,05	35,66	12,9
Eesti	1 448	1 433	629,09	276,80	100,0
Ammlehma kasvatamise täiendava otsetoetuse taotlemine ja maksmine:					
Lääne-Virumaa	87	87	1 055	2,1	7,5
Eesti	1 185	1 176	13 892	28,1	100,0
Ute kasvatamise täiendava otsetoetuse taotlemine ja maksmine:					
Lääne-Virumaa	22	21	2 041	0,45	5,0
Eesti	923	914	40 825	8,9	100,0
Põllumajanduskultuuride kasvatamise täiendava otsetoetuse taotlemine ja maksmine:					
Lääne-Virumaa	589	587	58 662	31,57	14,8
Eesti	6 692	6 585	397 415	213,94	100,0
Põllumajanduskultuuri täiendava otsetoetuse taotlemine ja maksmine:					
Lääne-Virumaa	557	551	51 737	17,6	15,1
Eesti	6 642	6 191	341 906	116,5	100,0

Allikas ja ülevaade: Põllumajandusministeeriumi põllumajandusturu korraldamise osakond

Lääne-Virumaa oli 2008. aastal otsetoetuste taotlemisel ja saamisel esirinnas. Maakondadest kõige rohkem maksti Lääne-Virumaale ühtset pindalatoetust, veise kasvatamise, põllumajanduskultuuride kasvatamise ja põllumajanduskultuuride täiendavat otsetoetust, teisenä saadi piimakvoodialusel makstavat toetuse suuruselt 2.kohal maakondadest. Eesti keskmisel tasemel olid meie maakonna põllumajandustootjad ammlehma toetuse saamisel, 10. kohal ute kasvatamise toetuse saamisel.

MAHEPÕLLUMAJANDUSLIKU TOOTMISEGA NING TÖÖTLEMISEGA TEGELEVAD ISIKUD LÄÄNE-VIRUMAAL

Mahepõllumajanduse registri 27.01.2009 seisuga tegutsesid Lääne-Virumaal mahepõllumajandusliku tootmisega alljärgnevad ettevõtjad:

Kadrina vallas kokku 3: Bruno Lilleoja, Erki Rahuorg Vahtra Talu, Urmas Joosani Matsahansu talu

Vihula vallas kokku 4: Jaan Kruusi Kingu talu, OÜ Kiviaia Talu, OÜ Norman Ravimtaimed, Rene Treiali Talu

Laekvere vallas kokku 3: Aivo Bachhaus, Maarika Roosvalt, Mart Kaja

Vinni vallas kokku 8: Aare Tähe talu, Aili Taal, Anne Nirgi, Lembit Põldmaa, Liivi Nulk, OÜ Taali Mesila, OÜ Rehekiivi; Tõnis Taali Mesila

Rakke vallas kokku 2: Merja talu, Ain Verbo

Rakvere vallas kokku 1: OÜ Tobia Agro,

Viru-Nigula vallas kokku 3: Enno Hussar, Lembit Muttik, Mikumaa Talu

Rägavere vallas kokku 4: Jüri Jürna Tornimäe Talu, Lauri Vaher, OÜ Maasikamäe Lihakari, OÜ Maasikamäe Piimakari

Väike-Maarja vallas kokku 2: OÜ Sõstramaa, OÜ Äntu Mõis

Sõmeru vallas kokku 1: Kukkuri Talu

Tamsalu vallas kokku 5: Jalmar Pärna Vana-Külakooli talu, Olev Zäuram, Porkuni PÜ, Põdrangu PÜ, Selma Freienthal

Tapa vallas kokku 2: Jaak Truu, Raja talu

Rakvere linnas kokku 2: Tarmo Kesküla, Tarmo Turban

Mahepõllumajanduslikuks toetuseks said mahetootjad (27) PRIA andmetel 2008.a kokku 3,22 miljonit krooni.

Mahepõllumajanduse registri 22.04.2009 seisuga tegutsesid Lääne-Virumaal mahepõllumajandusliku töötlemisega järgnevad ettevõtjad:

AS Viru Õlu (Haljala vallas) mittealkohoolsete jookide tootmisega,

OÜ Norman Ravimtaimed (Vihula vallas) taimeteede tootmisega,

OÜ Taali Mesila (Vinni vallas) lisandiga mee tootmisega.

Koostas: maavalitsuse arengu- ja planeeringu osakonna juhataja Mati Jõgi

TAIMETOODANGU INSPEKTSIOONI LÄÄNE-VIRU BÜROO

Taimetoodangu Inspeksiooni (TTI) Lääne-Viru büroo koosseisus oli 2008. aastal 5 töötajat.

Büroo tegevusvaldkonnad: taimetervise kontroll tollipiiril ja maakonna territooriumil, seemnete ja taimse paljundusmaterjali sertifitseerimine ja kontroll, riiklik järelevalve väetiste, taimekaitsevahendite ja aiandustoodete nõuetekohasuse, mahepõllumajandussaaduste tootmise ning tuulekaera leviku tõkestamise üle.

Tegevuse põhieesmärk on järelevalve kaudu parendada toodetava ja turustatava taimse toodangu kvaliteeti, aidates kaasa puhta elukeskkonna säilimisele.

Järelevalve teostamine Lääne-Viru maakonnas 2008:

Valdkond	Inspekteerimisi	Kontroll-proovide arv	Valdkond	Inspekteerimisi	Kontroll-proovide arv
Seemned	69	222	Tuulekaera tõrjeabinõud	25	-
Taimetervis	118	200	Väetis *	47	12
Taimekaitse	56	13	Aiandus	22	130
Mahepõllumajandus	78	2			

*väetiste valdkonnas oli Lääne-Viru büroo tööpiirkond ka Ida-Virumaa

Taimetervise valdkonnas oli 2008.aastal ohtliku taimekahjustaja tamme äkksurma (*Phytophthora ramorum*) maakonda jõudmise aasta. Poolast toodud ohtliku taimekahjustajaga saastunud rododendronid hävitati koheselt.

Männi-laguussi (*Bursaphelenchus xylophilus*) leviala kiire laienemisega Euroopa Liidus suurenes vastava järelevalve, s.h EL liikmesriikidest pärinevate kaubaaluste kontrolli vajadus.

Seemnete valdkonnas esitati 2008.aastal põldtunnustamiseks teravilja- ja heinaseemnepõlde kokku 769,44 ha.

Eelistatud tegevus maakonna seemnetootjatel on teraviljakasvatuse, üks tootja on spetsialiseerunud ainult heinaseemnete kasvatamisele. Seemnekartulipõlde tunnustati kokku 202,38 ha.

Taimekaitse valdkonnas oli 2008.aastal mitmeid vaidlusi taimekaitsevahendite ohutu kasutamise teemal. Kannatada said mesilaoomanikud, kes ei olnud oma mesilate asukohast taimekaitsetööde tegijat teavitanud.

Aianduse valdkonnas oli 2008.aastal peamiselt sissetoodud aiandussaaduste järelevalve. Kohalikke aiandustooteid on suure töömahukuse tõttu vähe.

Väetise valdkonnas on Lääne-Viru büroo tööpiirkonnaks kogu Virumaa, Ida-Virumaal asuvad suuremad väetiste tootjad, Lääne-Virumaal kaalukam väetiste turustamise osa.

Mahepõllumajanduse valdkonnas oli 2008.aastal tunnustatud kokku 3051 ha maad, veiseid 542 (nendest 176 lüpsilehma), lambaid-kitsi 444, munakanu 80, mesilasperesid 98. Viimane on kolmandik Eesti mahemesilasperede arvust.

Tuulekaera tõrjeabinõude valdkonnas oli 2008.aastal järelevalvega hõlmatud kokku 45849,86 ha.

Täiendav info tegevuste kohta TTI kodulehel www.plant.agri.ee.

Koostas: TTI Lääne-Viru büroo juhataja Livi Aume-Jänes

LÄÄNE-VIRUMAA VETERINAARKESKUS 2008

Lääne-Virumaa Veterinaarkeskus on Lääne-Viru maakonna territooriumil tegutsev Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas olev Veterinaar- ja Toiduameti kohalik, täidesaatva riigivõimu volitusi omav asutus. Lääne-Virumaa Veterinaarkeskus asub Rakveres Piira C.T von Neffi 2.

Lääne-Virumaa Veterinaarkeskuse tegevusvaldkond on veterinaartegevust, söödahügieeni, toiduohutust, põllumajandusloomade aretust, turukorraldust ja mahepõllumajandust reguleerivate õigusaktide täitmise korraldamine ning riikliku järelevalve teostamine ja riikliku sunni kohaldamine oma pädevuse piirides seaduses ettenähtud ulatuses.

Lääne-Virumaa veterinaarkeskuse ülesanded

Veterinaarkeskus:

- 1) teostab loomataudi ning inimestele ja loomadele ühise haiguse tõrjet, teostab järelevalvet loomade, nende tervise ja heaolu ning loomsete saaduste üle, täidab riiklikku loomatauditõrje programmi;
- 2) teostab järelevalvet veterinaararsti ja loomseid saadusi tootva loomapidaja poolt ravimite ja ravimsöötade kasutamise üle;
- 3) teostab järelevalvet toidu, toiduga kokkupuutumiseks ettenähtud materjalide ja esemete ning ettevõtte, kus käideldakse toitu, toidu käitlemise ning nimetatud materjalide ja esemete valmistamise, töötlemise ja turustamise vastavuse üle õigusaktides sätestatud nõuetele;
- 4) teostab oma pädevuse piires järelevalvet turukorraldusmeetmete rakendamise üle;
- 5) teostab järelevalvet alkoholi määratlemise, kirjeldamise ja müügiks esitlemise nõuetekohasuse üle;
- 6) teostab järelevalvet põllumajandusloomade aretuse ja geneetiliste ressursside säilitamise üle;
- 7) teostab järelevalvet isiku üle, kes tegeleb mahepõllumajandusele viitavalt märgistatud või märgistada kavatssetavate toodete valmistamise või turustamisega, sh importimisega;
- 8) teostab järelevalvet sööda ja söodatootmise nõuetekohasuse üle;
- 9) korraldab järelevalveobjekti kontrollimise volitust omava isiku tööd;
- 10) kohaldab riikliku sunni seaduses ettenähtud alustel ja ulatuses;
- 11) teeb oma pädevuse piires koostööd teise valitsusasutuse ja valitsusasutuse hallatava riigiasutuse, kohaliku omavalitsusüksuse, erialaliidu ja ühendusega ning välisriigi asjakohase ametiasutuse ja rahvusvahelise

organisatsiooniga;
12) täidab õigusaktidega pandud muid ülesandeid.

Lääne-Virumaa Veterinaar keskuses on 31 töötajat. Nendest 15 teostab riikliku toiduohutus alast järelevalvet AS-s Rakvere Lihakombinaat, 3 töötajat teevad järelevalvet AS Lihakarn. Ülejäänud töötajad teostavad riikliku järelevalvet üle maakonna ja ka teistes maakondades (Ida-Viru-, Harju- ja Jõgevamaal põllumajandusloomade aretuse ja geneetiliste ressursside säilitamise üle).

Lääne-Virumaa Veterinaar keskusel on töövõtulepingud 15 volitatud veterinaararstiga, kes tegelevad veterinaartööga neile kindlaks määratud piirkondades. Volitatud veterinaararstide põhiülesandeks on riikliku loomatauditõrje programmi täitmine (loomade diagnostiline uurimine ja profülaktiliste tööde tegemine ning loomakasvatustevõtete kontroll).

2008. aastal esmakordselt ajaloos ei diagnoositud Lääne-Virumaal marutaudi. See on 2005.aastal alustatud metsloomade suukaudse vaktsineerimisprogrammi (lennukitelt 2korda aastas vaktsiinipalade külvamine kogu Eesti territooriumile) tulemus.

2008. aasta lõpuks oli Lääne-Virumaa Veterinaar keskuse järelevalve all 525 ettevõtet.

2008. aastal võeti veterinaar keskuse töötajate poolt mitmesugusteks laboratoorseks uuringuteks toidust ja toidutoormest 286 771 proovi.

VIRU MAAPARANDUSBÜROO

Viru Maaparandusbüroo tegutseb Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas põhimääruse alusel ja teenindab Lääne- ja Ida-Viru maakonda.

Viru Maaparandusbüroos töötas 2008. aastal 9 töötajat, nendest üks Ida-Virumaal Jõhvis.

Viru Maaparandusbüroo põhiülesanded:

- riikliku järelevalve teostamine maaparandussüsteemide ehitamise üle, s.o projekteerimistingimuste, ehituslubade ja kasutuselevõtu aktide väljastamine, maaparandussüsteemi maa-alal maakorralduslike toimingute kooskõlastamine;
- maaparandushoiuga seotud küsimuste lahendamine, s.o riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude hoolduse korraldamine, maaparandussüsteemidel kavandatud projektide analüüs, maaparandussüsteemide maa-alal maa sihtotstarbe muutmise analüüsimine, maaomanike ja maaparandusühistute nõustamine ning maaparandusalase teave väljastamine;
- maaparandushoiukava koostamine koostöös Ida-Eesti vesikonna veemajanduskavaga;
- maaparandussüsteemide registri täiendamine ja pidamine;
- maaparandusseire korraldamine ja avariide põhjuste uurimine;
- riiklike ja Euroopa Liidu finantseeritavate maaparandusalaste toetuste taotluste kontrollimine.

2008. aastal korraldas Viru Maaparandusbüroo 1,06 miljoni krooni eest riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude uuendus- ja hooldustöid. 2008. aastal tehti suurem osa maaparandushoiukava koostamiseks vajalikust väliuurimistööst.

Kõige suuremaks probleemiks maaparanduses on maaomanikele kuuluvate suurte eesvoolude võsastumine ja settimine. 2008. aastal muutis olukorra raskemaks vihmadest tingitud pidevalt kõrge veetase ja kobraste tegevus maaparanduskraavidel. Riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude hooldamiseks ettenähtud raha summa oli võrreldes 2007. aastaga väiksem ja see pole piisav korrashoiukohustuse täitmiseks.

Heaks uudiseks maaparanduses oli see, et 2008. aastal said Lääne-Virumaa tootjad riiklike ja Euroopa Liidu finantseeritavate maaparandusalaste toetuste taotlemisega 17,7 miljonit krooni nende kasutuses olevate maade maaparandussüsteemide rekonstrueerimiseks.